

Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва
імені Степана Шевчука

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНОЇ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни «Аналіз творів мистецтва»**

Освітньо-професійна програма
«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
ОС Магістр

за спеціальністю
023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
галузі знань 02 Культура і мистецтво

Рівне 2025

Методичні рекомендації до практичної та самостійної роботи з дисципліни «Аналіз творів мистецтва», галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація / Рівненський державний гуманітарний університет; розроб.: Олена Власюк. Рівне, 2025. 13 с.

Методичні рекомендації затверджено на засіданні кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука

Протокол від 25 вересня 2025 року № 8

Завідувач кафедри образотворчого
та декоративно-прикладного

мистецтва імені Степана Шевчука

(підпис)

(Власюк О.П.)

(прізвище та ініціали)

Методичні рекомендації схвалено навчально-методичною комісією художньо-педагогічного факультету

Протокол від 29 вересня 2025 року № 8

Голова навчально-методичної комісії

(підпис)

(Власюк О.П.)

(прізвище та ініціали)

О Власюк О.П., 2025

О Рівненський державний
гуманітарний університет, 2025

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Програма навчальної дисципліни
3. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань
4. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи
5. Критерії оцінювання практичних занять
6. Критерії оцінювання самостійної роботи
7. Шкала оцінювання національна та ECTS
8. Рекомендована література

1. Загальні положення

Мета дисципліни: Формування у студентів системних знань та навичок з мистецтвознавчого аналізу творів образотворчого та декоративного мистецтва з урахуванням їхніх історико-культурних, художньо-естетичних та стильових особливостей.

Завдання дисципліни:

- Ознайомлення з основними методами і підходами аналізу мистецьких творів.
- Формування уміння визначати та характеризувати стильові, жанрові та композиційні ознаки мистецьких об'єктів.
- Вироблення здатності до комплексної інтерпретації художнього образу в культурно-історичному контексті.
- Опанування навичок пошуку та оброблення інформації з різних джерел для здійснення аналізу творів мистецтва.
- Розвиток здатності застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології у мистецтвознавчих дослідженнях.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування загальних та фахових компетентностей

ЗК07. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК04. Здатність проводити діагностику стану збереженості мистецьких об'єктів, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання у відповідності до вимог сучасної наукової реставрації.

ФК08. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій в контексті проведення мистецтвознавчих та реставраційних досліджень.

Програмні результати навчання

ПР 1. Визначати, аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського образотворчого і декоративного мистецтва.

ПР 8. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної, дослідницької та освітньої діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПР 13. Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; дотримуватися принципів академічної доброчесності; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у мистецьку практику; виявляти практичні та теоретичні особливості наукової гіпотези.

2. Програма навчальної дисципліни

Лекційні заняття (14 год.)

1. Вступ до дисципліни. Предмет, завдання та методи аналізу творів мистецтва. (2 год.)
2. Історико-культурний підхід у мистецтвознавстві. Аналіз мистецьких творів у контексті епохи. (2 год.)
3. Формально-стилістичний аналіз. Визначення жанру, стилю, композиційних і технічних особливостей. (2 год.)
4. Семіотичний та іконографічний аналіз. Символіка, образи, наративність у мистецтві. (2 год.)
5. Інтерпретація художнього образу. Способи розкриття змістовності та естетичної виразності твору. (2 год.)
6. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в аналізі мистецтва. (2 год.)
7. Комплексний аналіз твору мистецтва. Взаємодія історичного, формального та змістового рівнів. (2 год.)

Практичні заняття (16 год.)

1. Аналіз картини доби Відродження (2 год.)
2. Аналіз українського іконопису (2 год.)
3. Декоративно-прикладне мистецтво як об'єкт мистецтвознавчого аналізу (2 год.)
4. Композиційний аналіз творів бароко (2 год.)
5. Аналіз символіки в мистецтві XIX ст. (2 год.)
6. Стилістичний аналіз творів модернізму (2 год.)
7. Сучасні інформаційні технології у дослідженні мистецьких об'єктів (2 год.)
8. Підсумкове заняття: комплексний аналіз обраного студентом твору (2 год.)

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомлення з базовою літературою та науковими статтями з методології мистецтвознавчого аналізу (скласти конспект ключових положень).
2. Порівняльний аналіз двох мистецьких творів різних епох (визначити стилістичні ознаки, змістові акценти, композиційні рішення).
3. Скласти глосарій основних понять і термінів дисципліни (20–25 термінів із поясненнями).
4. Виконати письмову роботу «Мій метод аналізу мистецтва» (короткий есе-опис обраного підходу з аргументацією його доцільності).

5. Розробити ілюстровану презентацію з аналізом одного твору українського або світового мистецтва (за вибором студента) з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
6. Підготувати реферат (5–7 стор.) на одну із запропонованих тем:
«Історико-культурний підхід в аналізі мистецьких творів»
«Метод іконографії в сучасному мистецтвознавстві»
«Формально-стилістичний аналіз: переваги і обмеження»
«Аналіз художнього образу у творах декоративного мистецтва»
7. Створити схему (mind map), яка відображатиме етапи комплексного аналізу твору мистецтва (від збору інформації до формулювання висновків).
8. Підготувати порівняльну таблицю «Методи аналізу творів мистецтва: історико-культурний, формально-стилістичний, семіотичний, іконографічний» (з прикладами застосування).
9. Виконати аналітичний огляд виставки / музейної експозиції (відвідати реальну або віртуальну виставку, описати мінімум 2 експонати).
10. Індивідуальний проєкт: підготувати письмовий та візуальний матеріал (текст + зображення) для кінцевого підсумкового заняття – комплексний аналіз обраного твору мистецтва.

3. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

1. Аналіз картини доби Відродження (2 год.)

Рекомендації:

- Охарактеризувати епоху Відродження: гуманізм, інтерес до людської особистості, розвиток наукового пізнання.
- Визначити жанр та тип композиції твору.
- Здійснити аналіз перспективи: лінійної, повітряної, кольорової.
- Проаналізувати пластичність постатей, анатомічну точність, пропорції.
- Розкрити іконографію та символіку персонажів.
- Визначити індивідуальні риси авторського стилю.

2. Аналіз українського іконопису (2 год.)

Рекомендації:

- Вказати регіональну школу іконопису (Київська, Галицька, Волинська, Подільська тощо).
- Розглянути канонічність зображення, композиційну структуру, золотий фон, техніку темпері.
- Визначити відмінності від візантійської традиції.
- Проаналізувати образність, символічні атрибути, орнаментальні деталі.
- Оцінити художньо-виражальні засоби: колорит, лінії, ритм, контур.
- Висвітлити функціональне призначення ікони.

3. Декоративно-прикладне мистецтво як об'єкт мистецтвознавчого аналізу (2 год.)

Рекомендації:

- Визначити вид ДПМ: кераміка, текстиль, художній метал, дерево, скло, писанка тощо.
- Розглянути технологічні особливості виконання.
- Проаналізувати орнаментику, ритміку, стилізовані мотиви.
- Виявити символіку й семантику декору.
- Визначити відповідність виробу культурним традиціям періоду.
- Оцінити художню індивідуальність майстра.

4. Композиційний аналіз творів бароко (2 год.)

Рекомендації:

- Розглянути емоційність, динаміку, драматизм барокової композиції.
- Проаналізувати світлотінь (кьяроскуро), контрастність рухів, експресію.
- Висвітлити символіку, алегоричні сюжети, релігійно-філософський підтекст.
- Визначити роль колористичних ефектів.
- Дослідити архітектоніку композиції: спіралі, діагоналі, центричність.

5. Аналіз символіки в мистецтві XIX ст. (2 год.)

Рекомендації:

- Окреслити стильові напрями: романтизм, реалізм, академізм, символізм.
- Визначити головні мотиви та образи епохи: природа, герой, національна ідея.
- Проаналізувати символи та їх значення у вибраному творі.
- Розкрити взаємозв'язок між літературними та мистецькими тенденціями.
- Дати інтерпретацію кольорової і пластичної мови твору.

6. Стилiстичний аналіз творів модернізму (2 год.)

Рекомендації:

- Окреслити ключові течії модернізму: імпресіонізм, експресіонізм, кубізм, футуризм, абстракціонізм, сюрреалізм та ін.
- Визначити характерні ознаки обраної течії у творі.
- Проаналізувати композицію, колористику, деформацію форми, експериментальні техніки.
- Врахувати філософські засади модернізму та їх відображення у художніх рішеннях.

7. Сучасні інформаційні технології у дослідженні мистецьких об'єктів (2 год.)

Рекомендації:

- Студент обирає цифровий інструмент: сканування, 3D-моделювання, цифрові каталоги, Google Arts & Culture, музейні архіви, штучний інтелект у реконструкції зображень тощо.
- Пояснити, як обраний інструмент допомагає у мистецтвознавчому аналізі.
- Навести приклади зібраних цифрових матеріалів (знімки, фрагменти, схеми).
- Вказати обмеження та переваги цифрового аналізу порівняно з традиційним.

8. Підсумкове заняття: комплексний аналіз твору за вибором студента (2 год.)

Рекомендації:

Студент обирає **будь-який** твір мистецтва відповідно до програми курсу.

Структура підсумкового аналізу:

1. відомості про автора та контекст;
2. стильова характеристика;
3. композиційний аналіз;
4. семантика образів;
5. висновки.

Підготувати коротку презентацію (слайди або усна доповідь).

Оформити посилання на використані джерела.

4. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Самостійна робота є важливою складовою навчального процесу та спрямована на поглиблення теоретичних знань, розвиток навичок мистецтвознавчого аналізу, опрацювання фахової літератури та формування індивідуальних дослідницьких умінь. Виконання кожного завдання передбачає дотримання академічної доброчесності, правильне оформлення посилань і використання достовірних джерел.

1. Ознайомлення з базовою літературою та науковими статтями з методології мистецтвознавчого аналізу

Форма виконання: конспект.

Методичні поради:

- Відібрати 2–4 наукові статті або розділи монографій за темою.
- Здійснити структурований конспект: ключові поняття, методи, визначення, приклади.
- Виділити основні принципи мистецтвознавчого аналізу.
- Обсяг конспекту – 1,5–3 сторінки.

2. Порівняльний аналіз двох мистецьких творів різних епох

Форма виконання: аналітичне есе.

Методичні поради:

- Обрати два твори, що демонструють стилістичні відмінності.
- Здійснити порівняння за такими параметрами:
 - історичний контекст;
 - стильові ознаки;
 - композиція;
 - художня мова;
 - семантика образів.
- Сформулювати узагальнюючі висновки щодо відмінностей і взаємозв'язків.

3. Скласти глосарій основних понять і термінів дисципліни

Форма виконання: термінологічний словник.

Методичні поради:

- Добрати 20–25 ключових термінів (стиль, композиція, іконографія, семантика, світлотінь тощо).
- Подати коротке авторське пояснення кожного терміна.
- Сформувати перелік у довільній структури або за алфавітом.

4. Письмова робота «Мій метод аналізу мистецтва»

Форма виконання: есе (1–2 сторінки).

Методичні поради:

- Описати один із методів: формально-стилістичний, іконографічний, семіотичний, герменевтичний чи інший.
- Аргументувати його практичність і ефективність.
- Навести приклад твору, до якого метод можна застосувати.

5. Ілюстрована презентація аналізу твору українського або світового мистецтва

Форма виконання: мультимедійна презентація (8–12 слайдів).

Методичні поради:

- Обрати один твір для аналізу.
- Скласти логічну структуру презентації: автор – контекст – стиль – композиція – семантика – висновки.
- Додати зображення високої якості та короткі пояснення.
- Використати сучасні ІКТ: Canva, PowerPoint, Prezi, Google Slides тощо.

6. Реферат на одну із запропонованих тем

Форма виконання: реферат 5–7 сторінок.

Методичні поради:

- Обрати одну тему:
 - «Історико-культурний підхід в аналізі мистецьких творів»
 - «Метод іконографії в сучасному мистецтвознавстві»
 - «Формально-стилістичний аналіз: переваги і обмеження»
 - «Аналіз художнього образу у творах декоративного мистецтва»
- Реферат має містити: вступ, основну частину (2–3 підрозділи), висновки, список джерел.
- Джерельна база – не менше 5 наукових праць.

7. Створення схеми (mind map) етапів комплексного аналізу твору мистецтва

Форма виконання: графічна схема.

Методичні поради:

- Побудувати логічну структуру аналізу:
 1. збір інформації;
 2. історичний контекст;
 3. стилістичні характеристики;
 4. композиційний аналіз;
 5. семантика;

- 6. висновки.
- Використати цифрові інструменти (Miro, Canva, MindMeister) або виконати вручну.

8. Порівняльна таблиця «Методи аналізу творів мистецтва»

Форма виконання: таблиця.

Методичні поради:

- Порівняти такі методи:
 - історико-культурний;
 - формально-стилістичний;
 - семіотичний;
 - іконографічний.
- Структура таблиці:
 - коротке визначення методу;
 - основні принципи;
 - що аналізує;
 - переваги;
 - обмеження;
 - приклади творів.

9. Аналітичний огляд виставки або музейної експозиції

Форма виконання: огляд (1,5–3 сторінки).

Методичні поради:

- Обрати реальну або віртуальну виставку.
- Стисло описати загальну концепцію експозиції.
- Обрати мінімум два експонати та здійснити їх мистецтвознавчий аналіз.
- Оцінити кураторські рішення, подачу матеріалу та емоційне враження.

10. Індивідуальний проєкт для підсумкового заняття

Форма виконання: письмовий аналіз + візуальний матеріал.

Методичні поради:

- Обрати один твір мистецтва (буде представленим на підсумковому занятті).
- Оформити письмовий текст (2–4 сторінки) за структурою комплексного аналізу.
- Додати репродукції, фрагменти, схеми або порівняльні візуальні матеріали.
- Підготувати коротку презентацію результатів (усну або мультимедійну).

5. Критерії оцінювання практичних занять з дисципліни «Аналіз творів мистецтва»

Оцінювання практичних занять здійснюється за результатами виконання усних і письмових завдань, участі в обговореннях, якості мистецтвознавчого аналізу та рівня підготовки студента до заняття. Максимальна кількість балів– **60 балів**.

№	Критерій	Зміст критерію	Макс. бали
1	Повнота та коректність мистецтвознавчого аналізу	Відповідність структури аналізу темі заняття; правильність визначення стильових ознак; точність характеристики композиції, семантики, художніх засобів	15
2	Теоретична обґрунтованість	Використання фахової термінології; опора на літературні джерела; знання історико-культурного контексту	10
3	Аргументованість висновків	Логічність, послідовність, самостійність оцінок; глибина інтерпретації твору	10
4	Якість усного висловлювання / презентації	Чіткість і логічність викладу; здатність презентувати результати аналізу; участь у дискусії	10
5	Оформлення та культура письма (для письмових робіт)	Структурованість тексту; грамотність; коректне оформлення джерел; дотримання вимог до обсягу	5
6	Активність на занятті та систематичність роботи	Участь в обговореннях, виконання мінізавдань, своєчасність виконання робіт	5
	Разом		60 балів

6. Критерії оцінювання самостійної роботи (20 балів)

№	Критерій	Опис критерію	Макс. балів
1	Повнота виконання завдання	Чітке виконання всіх пунктів; відповідність змісту поставленим вимогам	6
2	Аналітичність та логічність викладу	Уміння аналізувати, порівнювати, інтерпретувати; послідовність і аргументованість висновків	6
3	Коректність використання термінології та наукових джерел	Правильне застосування фахових термінів; використання літератури; наявність посилань	4
4	Оформлення та культура письма	Структурованість тексту; грамотність; дотримання вимог до обсягу та формату	2
5	Своєчасність подання	Подання роботи у визначений викладачем термін	2
	РАЗОМ		20 балів

7. Шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка (нац.)	ECTS	Бали (100-бальна шкала)	Характеристика
Відмінно	A	90–100	Вичерпне, логічне та аргументоване засвоєння навчального матеріалу; креативний підхід; вміння аналізувати та узагальнювати; бездоганне виконання практичних завдань.
Добре	B	82–89	Глибоке знання матеріалу з окремими незначними неточностями; вміння аналізувати й застосовувати знання; якісне виконання завдань.
	C	75–81	Загалом правильне розуміння матеріалу; задовільний рівень аналізу; окремі недоліки у виконанні практичних завдань.
Задовільно	D	67–74	Знання матеріалу на середньому рівні; обмеженість у використанні теоретичних положень; поверхневе виконання практичних завдань.
	E	60–66	Мінімально достатній рівень знань; значні труднощі у застосуванні знань на практиці; завдання виконані частково.
Незадовільно	FX	35–59	Матеріал засвоєний фрагментарно; студент не вміє застосовувати знання; завдання виконані з грубими помилками. Необхідна додаткова підготовка.
Незадовільно	F	1–34	Відсутність знань і вмінь; завдання не виконані. Потрібне повторне вивчення дисципліни.

8. Рекомендована література

Основна

1. Антонович Є. А. *Історія мистецтва*. – Київ: Либідь, 2010.
2. Віппер Б. Р. *Вступ до історії мистецтва*. – Москва: Искусство, 1985.
3. Ігнатенко О. В. *Мистецтвознавчий аналіз: методи і підходи*. – Київ: НАКККіМ, 2016.
4. Лосєв О. Ф. *Історія естетичних учень*. – Київ: Вища школа, 1995.
5. Наконечна Л. *Основи теорії мистецтва*. – Львів: Світ, 2012.
6. Раппапорт А. *Мистецтвознавство: методологія та практика*. – Київ: АртКнига, 2018.

Додаткова

1. Gombrich E. H. *The Story of Art*. – London: Phaidon, 2018.
2. Panofsky E. *Studies in Iconology: Humanistic Themes in the Art of the Renaissance*. – New York: Harper & Row, 1972.
3. Hauser A. *The Philosophy of Art History*. – London: Routledge, 1985.
4. D'Alleva A. *Methods & Theories of Art History*. – London: Laurence King Publishing, 2012.

5. Honour H., Fleming J. *A World History of Art*. – London: Laurence King Publishing, 2009.
6. Freedberg D. *The Power of Images: Studies in the History and Theory of Response*. – Chicago: University of Chicago Press, 1989.

Електронні ресурси

1. **Google Arts & Culture** – <https://artsandculture.google.com/>
2. **Europeana Collections** – <https://www.europeana.eu/>
3. **The Metropolitan Museum of Art – MetPublications** – <https://www.metmuseum.org/art/metpublications>
4. **Національний художній музей України (НХМУ)** – <https://namu.kiev.ua/>
5. **Львівська національна галерея мистецтв імені Б. Возницького** – <https://www.lviv.gallery/>